

การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

Premises and Learning Environment Management through Action Research Process of Ban Doi Kham

School under Chiang Mai Elementary Educational Service Area Office 5

บุษบาวรรณ ปัญญาเครือ¹ ดร.สังวาล วังแจ่ม² รองศาสตราจารย์ธรรมรส โชติคุณจร³
Budsabawan Panyakrua¹ Dr.Sangwan Wangcham² Assoc. Prof.Thammaros Chotigunjara³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 93 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม การประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบสังเกต และการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้คือ สถานศึกษาดูแลจัดทำแผนงาน แผนผัง และเอกสารคำแนะนำการใช้อาคารสถานที่ สร้างทีมงานสร้างความตระหนักให้กับครู บุคลากร นักเรียนและชุมชนให้รักและมุ่งพัฒนาโรงเรียน มีการกำหนดผู้รับผิดชอบงานไว้อย่างชัดเจน มีการจัดเวรยามรักษาความปลอดภัย จัดแบ่งส่วนที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน และส่วนที่ให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงานภายนอก ให้ครู บุคลากร นักเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา ซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ชำรุด จัดให้มีถังดับเพลิงทุกอาคารเรียนพร้อมใช้งานอยู่เสมอ จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้น่าเรียน ตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่นมีสีสันสวยงาม มีสนามกีฬา มีอุปกรณ์ในการเล่นที่เพียงพอและปลอดภัย มีระบบการกำจัดของเสียให้ถูกสุขลักษณะ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อจัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ และนำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นในปีถัดไป

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

¹หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

¹Master of Education in Educational Administration North-Chiang Mai University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

²Lecturer Master of Education in Educational Administration North-Chiang Mai University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: บุษบาวรรณ ปัญญาเครือ, mint.budsaba@gmail.com

รับเมื่อ 2 เมษายน 2566 แก้ไข 7 พฤษภาคม 2566 ตอรับ 9 พฤษภาคม 2566

ABSTRACT

This research aimed to study the building and learning environment management and to study guidelines for the building and learning environment management of Ban Doi Kham School under the Chiang Mai Primary Educational Area Office 5 through the operational research process. The population was 93 school administrators, teachers, educational personnel, school committees and parents. The tools used were questionnaires, observational workshops and group discussions. The data were analyzed by statistical methods of arithmetic averages, standard deviations, and content analysis.

The results revealed that

The building and learning environment management of Ban Doi Kham School under the Chiang Mai Primary Educational Area Office 5, in overall, was at a high level. The guidelines for the building and learning environment management were as follows; the school should prepare plans, building plans, and documents to guide the use of the building, create a team, raise awareness for teachers, personnel, students and the community to love and aim to develop the school. The responsible person should be clearly defined. There should be a guard arrangement for security. There should be the separate division used for teaching and service to the community and external agencies. Teachers, personnel, students, and the community should participate in the maintenance and repair of the building. The school building should be always equipped with fire extinguishers. The school should provide an environment in the school to be pleasant to study, decorate the building and environment to be shady, colorful, and beautiful. There should be a sports stadium with adequate and safe play equipment. There should be a system of waste disposal to be hygienic. There should be a supervision and monitoring, collect information on the use of buildings, facilities and the environment to prepare a report on the performance for all parties to acknowledge and evaluate the use of buildings and the environment to improve in the next year.

Keywords: Management, Building and Environment, Operational Research

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 24 ข้อ 5 และข้อ 6 ระบุว่า การจัดการเรียนการสอนให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้งานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ โดยเน้นการจัดการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่มี การประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 14 – 15) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่า การส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการปฏิรูประบบการบริหารการศึกษาให้อาศัยแนวคิดที่ว่าการศึกษาเป็นเรื่องของทุกคนในชุมชนและสังคม สถานศึกษาจึงเป็นของชุมชนอย่างแท้จริง จะต้องเริ่มต้นที่ผู้บริหาร ครูผู้สอนต้องจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้และความรอบรู้ ตลอดจนทำให้ชุมชนสนับสนุนการศึกษาให้มีบรรยากาศเสมือนหนึ่งสวนสาธารณะของชุมชน มีความร่มรื่น มีแหล่งน้ำ ไม้ดอก –

ไม่ประทับใจ ทั้งสะอาดและไร้มลภาวะ ซึ่งผู้ปกครอง บิดา มารดา สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ มีการร่วมมือและการดูแล
รักการร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กนักเรียนมีความสุข ให้มีแหล่งเรียนรู้เพียงพอ อุปกรณ์
ทันสมัย โดยมีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ
 อีกทั้งในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานข้อที่ 16 ได้กำหนดเป้าหมาย ให้สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม
และการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544,
หน้า 5)

โรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 มีหน้าที่จัดการศึกษา
ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เห็นความสำคัญในการให้การศึกษาแก่ผู้เรียน มีเป้าหมายที่จะพัฒนาระบบ
การเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การจัดบริเวณโรงเรียนยังไม่เหมาะสม สภาพบริเวณโรงเรียนไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย
 ไม่มีความปลอดภัยในบางจุด แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนไม่เหมาะสมแก่ผู้เรียน การจัดห้องเรียน สภาพแวดล้อมภายใน
 ห้องเรียน แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิ อุปกรณ์การเรียน โต๊ะ กระจกาน อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน ไม่มีแสงสว่างเพียงพอ
 ระบบเสียงตามสายมีความล้าสมัยและมีระดับความดังที่ไม่พอเหมาะ การจัดโรงอาหาร และจัดเก็บอุปกรณ์การประกอบ
 อาหารไม่เป็นระบบ การกำจัดของเสีย ขยะ ยังไม่ถูกสุขลักษณะ ด้วยเหตุผลข้างต้น ในฐานะเป็นบุคลากรภายในสถานศึกษา
 ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบ ในการจัดการเรียนรู้ และรับผิดชอบดูแลงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยตรง
 จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 โดยผู้วิจัยสนใจที่จะใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการวิจัยที่มี
 เป้าหมายที่จะแก้ปัญหา และพัฒนากิจกรรม โดยการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง มีการศึกษาปัญหาอย่างเป็นระบบ
 เพื่อที่มุ่งเน้นให้เกิดความร่วมมือกันในการที่จะทำให้เกิดคนเห็นปัญหา และวางเป้าหมายในการแก้ปัญหาตามลำดับไป

ซึ่งผลการวิจัย ครั้งนี้จะเป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายบริหาร ได้นำไปวิเคราะห์การวางแผนการศึกษา
 กำหนดนโยบายและรวมทั้งใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
 ให้เหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ เรียนอย่างมีความสุข
 เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียนที่วางไว้

คำถามการวิจัย

1. สภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
ของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัย
เชิงปฏิบัติการ ของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 4 ด้าน

- ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน

- การวางแผนเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Planning)
- ลงมือปฏิบัติการตามแผน (Action)
- สังเกตการณ์ (Observation)
- สะท้อนกลับ (Reflection)

ตัวแปรตาม

การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการของโรงเรียนบ้านดอยคำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

จำนวนกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยบุคลากรของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 จำนวนทั้งหมด 93 คน ประกอบด้วย

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ข้าราชการครู จำนวน 5 คน บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 77 คน

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม

ผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ จำนวน 9 คน เจาะจงจากบุคลากรต่อไปนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอยคำ จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 1 คน ครูผู้รับผิดชอบงานอาคารสถานที่ จำนวน 1 คน นักการภารโรง จำนวน 1 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านดอยคำ จำนวน 5 คน ประกอบด้วยตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 2 คน ตัวแทนศิษย์เก่า จำนวน 1 คน ตัวแทนองค์กรชุมชน จำนวน 1 คน ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพการดำเนินการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
2. แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการของโรงเรียนบ้านดอยคำ
3. แบบสังเกต
4. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

แบบสอบถามสภาพการดำเนินการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน

คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการโรงเรียนบ้านดอยคำ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการบันทึกห้วงประชุมเพื่อพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

แบบสังเกต มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้บันทึกพฤติกรรม ความร่วมมือในการดำเนินงานตามแผน จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบรายการ (Checklist)

การสนทนากลุ่ม เพื่อรวบรวมข้อมูลในชั้นสังเกต มาทำความเข้าใจร่วมกัน โดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุปหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ปรับปรุงจุดด้อย เสริมจุดเด่น เพื่อให้แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่ ถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีกระบวนการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning)

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ด้วยแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ วิเคราะห์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำแต่ละด้าน จากนั้นกำหนดแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Action)

จัดประชุมเชิงปฏิบัติการการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ระยะเวลา 1 วัน เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2566 เวลา 08.30 น. ถึง 12.30 น. จัดทำแผนการพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำแต่ละด้านมาจัดทำแผนการดำเนินงานบรรจุแผนการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนเพื่อรับการจัดสรรงบประมาณดำเนินงานและมอบหมายงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตการณ์ (Observation)

สังเกตผลการดำเนินงานตามแผนด้วยตนเอง ระยะเวลา 30 วัน ระหว่างวันที่ 9 มกราคม – 7 กุมภาพันธ์ 2566

ขั้นตอนที่ 4 การสะท้อนกลับ (Reflection)

ในเรื่องกระบวนการและผลของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเมื่อปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 และปรับปรุงแผนการปฏิบัติงาน (re – planning)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ดังตาราง 1

ตาราง 1 การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5	ระดับปฏิบัติ		
	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.47	0.61	มาก
2. ด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.44	0.56	มาก
3. ด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.48	0.55	มาก
4. ด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม	4.56	0.61	มากที่สุด
โดยรวม	4.49	0.58	มาก

การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.56$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารจัดการด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.48$) ด้านการบริหารจัดการด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.47$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.44$) ตามลำดับ

สรุปแนวทางการพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ของโรงเรียนบ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

ด้านการบริหารจัดการด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนา คือ ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และแผนผังอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม กำหนดผู้รับผิดชอบงานไว้อย่างชัดเจน แบ่งส่วนที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน และส่วนที่ให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงานภายนอก

ด้านการบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมให้ครู บุคลากร นักเรียนในโรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ช่วยกันซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ชำรุดให้มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย มีการตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่นสวยงาม พัฒนาระบบการกำจัดของเสียให้ถูกสุขลักษณะ มีระบบจัดเก็บขยะที่ดีทำให้บริเวณโรงเรียนสะอาด น่าอยู่ และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ให้เหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไป

ด้านการบริหารจัดการด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนา คือ สร้างความตระหนักให้กับครู บุคลากร นักเรียนในโรงเรียนและชุมชน ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลอาคารสถานที่

มีการจัดเวรยาม การรักษาความปลอดภัย จัดให้มีถึงดับเพลิงทุกอาคารเรียนพร้อมใช้งานอยู่เสมอ จัดให้มีสนามกีฬา มีอุปกรณ์ในการเล่นที่เพียงพอและปลอดภัย

ด้านการบริหารจัดการด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนาคือ สร้างทีมงานให้มีความรักและมุ่งมั่นพัฒนาโรงเรียน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ เพื่อจัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ และนำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มากำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้รับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นในปีถัดไป

อภิปรายผลการวิจัย

การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ของโรงเรียน บ้านดอยคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็นอภิปรายแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนาคือ ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนงาน และแผนผังอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมขึ้น วางแผนการใช้อาคารสถานที่โดยให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และกำหนดผู้รับผิดชอบงานไว้อย่างชัดเจน แบ่งส่วนที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอน และส่วนที่ให้บริการแก่ชุมชน หน่วยงานภายนอก รวมไปถึงการทำเอกสารคำแนะนำการใช้อาคารสถานที่แจกจ่าย เพื่อให้มีระเบียบในการใช้สอดคล้องกับวิรัตน์ ชมตะคุ (2557, หน้า 111) ที่ศึกษาการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 พบว่าแนวทางในการบริหารจัดการด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม สถานศึกษาไม่มีคู่มือการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ขาดการติดป้ายการแนะนำการบำรุงรักษาในการขอใช้อาคารสถานที่และบริเวรสถานศึกษาที่ไม่ใช่ประโยชน์ของทางราชการ ขาดการแบ่งหน้าที่ให้บุคลากรและนักเรียนในสถานศึกษาดูแลทำความสะอาดไม่มีการขีดเขียนทำลายอาคารหรือสร้างความสกปรกให้แก่อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

ด้านการบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนาคือ ส่งเสริมให้ครู บุคลากร นักเรียนในโรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ช่วยกันซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ชำรุดให้มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย มีการตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่นสวยงาม พัฒนาระบบการกำจัดของเสียให้ถูกสุขลักษณะ มีระบบจัดเก็บขยะที่ดีทำให้บริเวณโรงเรียนสะอาด น่าอยู่ และเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ให้เหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของทรงพล ศรีนวล (2558, หน้า 155) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนพะทายพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนพะทายพิทยาคม การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ที่ได้รับการพัฒนาในรอบที่ 2 มี 1 ด้าน คือ การบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่า ผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจ และในรอบที่ 2 โดยรวมเพิ่มขึ้น (0.95) ทำให้กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดทักษะและมีแนวทางในการบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ส่งผลให้มีการตกแต่งอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและเหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนมากขึ้นมีการดำเนินการซ่อมแซมอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ทรุดโทรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้โรงเรียนพะทายพิทยาคม มีบรรยากาศร่มรื่น และเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนทำให้มีอาคารสถานที่ที่แข็งแรง แบ่งห้องเป็นสัดส่วน มีความร่มรื่น บรรยากาศดีมากขึ้นกว่าเดิม

ด้านการบริหารจัดการด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนา คือ สร้างความตระหนักให้กับครู บุคลากร นักเรียนในโรงเรียนและชุมชน ได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลอาคารสถานที่ มีการจัดเวรยาม การรักษาความปลอดภัย จัดใหม่ถึงดับเพลิงทุกอาคารเรียนพร้อมใช้งานอยู่เสมอ สอดคล้องกับ มรุตตา เจ้าทรัพย์ (2556, หน้า 66 – 68) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า แนวทางการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ควรซ่อมแซมอุปกรณ์ที่ชำรุด เพิ่มผู้รับผิดชอบดูแลทำความสะอาด จัดเจ้าหน้าที่หรือนักเรียนดูแลเป็นการเฉพาะ จัดให้มีอุปกรณ์ที่มีความมั่นคงแข็งแรงพร้อมใช้งานเสมอ

ด้านการบริหารจัดการด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม แนวทางการพัฒนา คือ สร้างทีมงาน สร้างความตระหนักให้กับครู บุคลากร นักเรียนในโรงเรียนและชุมชน มีความรักและมุ่งพัฒนาโรงเรียน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อาคารสถานที่ เพื่อจัดทำรายงานผลการดำเนินงานให้ทุกฝ่ายได้รับทราบ และนำผลการประเมินการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มากำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้รับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุง ให้ดีขึ้นในลำดับไป สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรพงศ์ แสนยศ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมและอาคารสถานที่ของโรงเรียนคำป่าหลายสรรพวิทยุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า แนวทางการพัฒนา พบว่า 1) การศึกษาดูงาน ทำให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดแรงบันดาลใจ เกิดมุมมองที่ได้พบเห็นการจัดสภาพแวดล้อมเกิดความคิดสร้างสรรค์ ความเข้าใจ และแนวทางที่จะนำมาปรับประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมกับบริบทในการพัฒนาสภาพแวดล้อม และอาคารสถานที่ของโรงเรียนใดเป็นอย่างดี 2) การสร้างทีมงาน พัฒนาสภาพแวดล้อม และอาคารสถานที่ พบว่า ครูทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการดำเนิน กิจกรรมตามจุดพัฒนาสภาพแวดล้อม และอาคารสถานที่ตามจุดต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถในการทำงาน อยากเห็นผลงานของตนเองตลอดจนมีความรัก โรงเรียนและมุ่งพัฒนาต่อไปให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของแต่ละจุด และเผยแพร่ผลงานไปสู่ให้นักเรียนทำให้นักเรียนสนใจ ติดตามกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 ด้านการบริหารจัดการด้านการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนควรมีการวางแผนกลยุทธ์ จัดระเบียบการใช้อาคารสถานที่ให้ชัดเจน เกิดประโยชน์สูงสุดตามภารกิจของบุคลากร
- 1.2 ด้านการบริหารจัดการด้านการบำรุงรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนควรมีระบบ การกำจัดของเสีย ชยะ ที่ถูกสุขลักษณะ
- 1.3 ด้านการบริหารจัดการด้านการควบคุมดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนควรมีระบบ สัญญาณแจ้งเตือนภัย อุปกรณ์ในการดับเพลิง การตรวจสอบระบบไฟฟ้า ประปา และบริเวณที่ลื่นไหลต่ออัคคีภัย
- 1.4 ด้านการบริหารจัดการด้านการประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนควรมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการในการควบคุมดูแล กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม อย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

- 2.1 ควรดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการงานของโรงเรียนบ้านดอยคำด้าน อื่น ๆ ด้วย

2.2 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และสามารถรองรับการพัฒนาของโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ:

คุรุสภาลาดพร้าว.

ทรงพล ศรีนวล. (2558). *การบริหารจัดการงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนพะทายพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ธีรพงศ์ แสนยศ. (2556). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมและอาคาร สถานที่ของโรงเรียนคำป่าหลายสรรพวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มธุรดา เจ้าทรัพย์. (2556). *ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชลบุรี:

มหาวิทยาลัยบูรพา.

โรงเรียนบ้านดอยคำ (2564). *รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564*. เข้าถึงได้จาก

https://data.bopp-obec.info/web/index_view.php?School_ID=1050130824&page=info.

วิรัตน์ ชมตะลุ. (2557). *การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3*.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.